

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2023

Michael Džindžichašvili

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Na červenou start – příběh prostitutky Terezy

Praktická bakalářská práce

Autor práce: Michael Džindžichašvili

Studijní program: Komunikační studia (B0321A180005)

Vedoucí práce: Jana Gulda

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ...

Michael Džindžichašvili

Bibliografický záznam

DŽINDŽICHAŠVILI, Michael. *Na červenou start – příběh prostitutky Terezy*. Praha, 2023. 48 stran. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Jana Gulda

Rozsah práce: 42 547znaků

Abstrakt

Praktická bakalářská práce *Na červenou start – příběh prostitutky Terezy* je rozhlasovým dokumentem, který se snaží co nejkomplexněji zachytit a ukázat osobnost respondentky Terezy – v roli prostitutky, dcery, partnerky a závislé na drogách.

Teoretická část popisuje základní pojmy fenoménu – vymezení a teorii prostituce, definuje pojmy ulice, rizikový sex a pohlavní nemoci, gender. Rozděluje formy prostituce na pouliční, privátní a klubovou. Forma, tedy dokument, je teoreticky ukotvena, shrnuta je osoba respondentky a popsána metodologie práce.

Na základě toho se praktická práce snaží hledat důvody a zkušenosti, které vyústily v dosavadní životní příběh jedince. Obecnou rovinu do konkrétního příběhu vnáší poznatky z rozhovoru s adiktoložkou a terapeutkou Ilonou Preslovou. Pro oddělení tematických částí využívá rozhlasový dokument hudebních prvků.

Abstract

Practical bachelor thesis *Red steady go – story about prostitute Tereza* uses the form of a broadcast documentary, which aims to capture and show the story comprehensively in the different roles of the respondent – as a prostitute, daughter, partner and an addict.

The theoretical part defines the fundamental terms – the definition and first theoretical approach of prostitution, street, risk sex and gender. Furthermore divides the various forms of prostitution – street, private and club. The definition of the documentary form of the practical part, as well as a summary of the life of my respondent, is covered. Methodology of the work is described.

Throughout the many levels of the character the audiodocumentary (practical part) seeks the reasons and experiences, that resulted in the present story of the respondent. The general level in the story is represented by a therapist and adictologist Ilona Preslová.

Individual thematic parts are separated by musical elements.

Klíčová slova

dokument, rozhlas, prostituce, ulice, drogy, sex

Keywords

documentary, broadcast, prostitution, street, drugs, sex

Title/název práce

Red steady go – story about prostitute Tereza

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval své vedoucí Janě Guldě za trpělivost, cenné připomínky a rady, které mi velmi pomohly uchopit a zpracovat téma této práce.

Obsah

1 Úvod	10
2 Vymezení pojmů	11
2.1 Prostituce jako povolání	11
2.2 První zmínky a teorie o formování prostituce	11
2.3 Definice prostituce	12
2.4 Rizikový sex a pohlavní nemoci	13
2.5 Ulice	14
2.6 Gender	15
3 Formy prostituce a současné trendy	16
3.1 Prostituce pouliční	16
3.2 Prostituce klubová	17
3.3 Prostituce eskortní a privátní, internet	17
4 Teorie rozhlasového dokumentu	19
4.1 Rozdíl mezi dokumentem, pásmem a feature	21
5 Respondent	22
5.1 Úskalí	23
6 Metodologie	24
6.1 Výběr tématu	24
6.2 Teoretická část	24
6.3 Respondent	25
6.4 Forma rozhovoru	25
6.5 Rozhovor	26
6.6 Postprodukce	27
6.7 Výsledná forma	27

6.8 Etická klausule	28
7 Závěr.....	29
7.1 Summary	29
7.2 Odklon od teze	30
8 Zdroje	31
8.1 Použitá literatura	31
8.2 Online zdroje.....	31
8.3 Další zdroje	33
9 Teze bakalářské práce.....	34
10 Seznam příloh.....	37
10.1. Příloha č. 2: Scénář rozhlasového dokumentu <i>Na červenou start – příběh prostitutky Terezy</i>	38

1 Úvod

Prostituci považuji za neveřejný fenomén. Dokud jsem prostituci jako takovou neviděl naživo, byla pro mě stále – byť omílaným – abstraktním pojmem. Se zájmem a záměrem přiblížit se okrajové společnosti jsem se rozhodl natočit dokument o osobě, která se prostitucí živí.

Inspirací mi byly dokumenty Heleny Třeštíkové, které příběhy lidí s podobným osudem vypráví – nejznámější je pravděpodobně příběh narkomanky Katky. Po vzoru filmu Mandragora režiséra Wiktora Grodeckého, pospolu s jeho filmy Tělo bez duše a Andělé nejsou andělé jsem se nejdříve chtěl zabývat prostitucí mužskou, nakonec jsem ale zpracoval ženskou protagonistku – Terezu.

Mým cílem bylo zprostředkovat její životní příběh a zároveň použít její znalosti jako vhled do pouliční komunity. Její osobu jsem se snažil zachytit ve všech vrstvách – nejen jako prostitutku, ale i dceru, partnerku, závislou na drogách– pomocí kterých jsem chtěl ukázat důvody, které za jejím osudem stojí. Ukázat, jaké všechny situace a zkušenosti mají vliv na život jedince.

Z našich dvou setkání s Terezou a z rozhovoru s doktorkou Preslovou jsem sestavil rozhlasový dokument o Terezině životě.

2 Vymezení pojmů

2.1 Prostituce jako povolání

Sociologický slovník při Sociologickém ústavu Akademie věd ČR definuje profesi (z lat. *professio* = přiznání k povolání, k řemeslu)¹ jako „*odbornou přípravou podložené povolání*“, kdy se kvůli jeho spjatosti se strukturou práce „*z hlediska prestiže, moci a příjmů*“ pojí s kategorií sociální stratifikace. Ta označuje buď výsledek společenské nerovnosti, (která dále vede ke vzniku různých hierarchických sociálních vrstev) nebo označuje užší pojetí hierarchické, které lidi dělí do „*tří dimenzí distribuční nerovnosti*“ tvořené právě materiálními zdroji, mocí a prestiží.² V takto chápané koncepci povolání je jeho hlavním symbolem omezený a regulovaný přístup k jejich vykonávání, hlavně vzděláním.

2.2 První zmínky a teorie o formování prostituce

Prostituce je často obecně považována za nejstarší povolání světa. Dle Nilse Johana Ringdala v knize *Dějiny prostituce* je ale tato domněnka pouhým úslovím, jež užívali lidé překrucující dějiny. Prostituce a promiskuita by při platném rozdělení mezi prostitutí „*přirozenou, pohostinnou a prostitutí jako zdrojem obživy*“ byla jedno a to samé, což by z žen s více partnery dělalo rovněž prostitutky. Dále by při těchto „*vágních*“ kritériích nemohla být prostituce profesí ani povoláním. Volná láska neboli promiskuita a sex jako prodejní artikl, jsou totiž dvě různé věci.³

Kdy se ale z promiskuity stala prostituce? Peníze a dělba práce z promiskuity učinily formu prostituce, odkazuje se Ringdal na teorie raných antropologů Johanna Jacoba Bachofena a Lewise Henryho Morgana, kteří se zabývali sociální evolucí.⁴ To znamená, že aplikovali myšlenku biologické evoluce Charlese Darwina na veškeré lidské činnosti.

¹ Profese. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [online]. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/>: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Profese>

² ŠANDEROVÁ, Jadwiga. Sociální stratifikace. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [online]. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/>: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Stratifikace_soc%C3%A1ln%C3%AD

³ RINGDAL, Nils Johan. Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějin prostituce. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-046-5, strana 14

⁴ Tamtéž, strana 15

Hledali tak principy vývoje od jednoduchosti ke složitosti, od stejnorodého k různorodému a vývojově vyššímu.⁵

Na příkladech z vrcholných kultur Egypta, Číny a Indie odvozuje Ringdal, že prostituce není nutným vývojovým stupněm. Výjimkou je ale velmi vyspělá Mezopotámie. U té Ringdal tvrdí, že prostituce byla jejím specifickým produktem, který se rozšířil do dalších kultur. Teoretici z 19. století si prostituci naopak představovali jako „*logický výsledek všeobecné kulturní evoluce*.“ První zmínka o prostituci v Mezopotámii je v známém Eposu o Gilgamešovi, kdy se jedná o pouhou kněžku.⁶

2.3 Definice prostituce

Dle slovníku Daniela Adama z Veleslavína je prostitutka „*ženskou, která z auplatku, ze mzdy nebo ze zisku se propůjčuje buď jednomu, od něhož se živí (kuběna, souložnice, ženina) nebo každému krásu za peníze prodává, každému svolí*“.⁷ Jiří Pešek, v kapitole knihy Nejstarší řemeslo: kulturní dějiny prostituce Luja Bassermana⁸ zde vidí shrnutý základní rysy prostituce: sex za úplatu, buď to s klientem pravidelným či ad hoc od jednomu ke druhému. Jako motivací udává snadnější život a výdělek, překročení společenských vrstev a lepší podmínky pro život. Mnohé ženy byly rovněž k prostituci donuceny – například prodány jako náhrady za dluhy jejich otců či manželů. V mezích (nejen) dobového kontextu středověku také připomíná prostituci jako zábavu a odreagování, byť pochybné a nelegální úrovně.⁹

„*Prostituce je komplikovaný, společensky široce zakotvený problém. Přitom se ho zastupitelské sbory jaksi „bojí nebo štítí*““⁹ reflektuje Pešek situaci počátku 90. let. Doboví

⁵ SOUKUP, Václav. Antropologie evolucionistická. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [online]. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/>: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Antropologie_evolucionistick%C3%A1

⁶ Tamtéž, strana 23

⁷ BASSERMANN, Lujó. Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0363-9, strana 314

⁸ BASSERMANN, Lujó. Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0363-9, strana 314

⁹ Tamtéž, strana 315

poslanci dle něj nechtějí vůbec uznat existenci tohoto fenoménu. Důkazem o odročování řešení problému regulace prostituce budiž i současná legislativa, kdy je prostituce dle zákona č. 40/2009 Sb. paragrafu § 190 postihována odnětím svobody na dva roky pouze v případech, že je provozována „v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí“.¹⁰ Jinak ale není zakázána, ani dovolena.¹¹

K prostituci podotýká Pešek, že není možné na ní nahlížet jen jako na způsob výdělku. Potřebné je zdůrazňovat, že prostituce se pro mnoho lidí stala „*psychosociálním, patologickým*¹² životním návykem, případně je vázána na širší koncept jejich psychosociální desperace a má do jisté míry charakter subjektivně nezměnitelného životního způsobu“.¹³

2.4 Rizikový sex a pohlavní nemoci

„*Za sexuální rizikové chování je považován soubor behaviorálních projevů doprovázejících sexuální aktivity a vykazujících prokazatelný nárůst zdravotních, sociálních a dalších typů rizik,*“ uvádí doktorka Iveta Jonášová v materiálu pro MŠMT z roku 2015, který slouží k primární prevenci a jako pomůcka pro učitele. Riziková chování se mohou vyskytovat v kombinaci, například s užíváním návykových látek. Lze sem zařadit i celkem novou kyberšikanu, ve formě zveřejňování intimních fotografií.¹⁴

Do kategorie rizikového sexu tak zařazujeme: „*předčasný začátek pohlavního života*

¹⁰ ČESKO. fragment #f3919821 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 5. 1. 2023. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 4. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#f3919821>

¹¹ Legislativa a sexbyznys v ČR. <https://www.poradna-rr.cz/> [online]. <https://www.poradna-rr.cz/>: <https://www.poradna-rr.cz/> [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/#_ftn1

¹² Patologický – rejstříkový pojem. <https://www.nzip.cz/> [online]. <https://www.nzip.cz/>: <https://www.nzip.cz/> [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/427>

¹³ BASSERMANN, Lujo. Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0363-9, strana 327

¹⁴ JONÁŠOVÁ, PH.D., PhDr. Iveta. CO DĚLAT, KDYŽ – INTERVENCE PEDAGOGA – Rizikové sexuální chování. Pppuk.cz [online]. pppuk.cz: pppuk.cz [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://www.pppuk.cz/soubory/primarni_prevence/priloha_18_rizikove_sexualni_chovani.pdf

*(do této skupiny řadíme také zvýšenou konzumaci pornografie před 15. rokem života), vysoká frekvence pohlavních styků, náhodné známosti, promiskuita, prostituční chování, prezentování vlastních explicitně erotických materiálů na internetu, krvavé sexuální praktiky, vaginální, anální a orální styk bez použití kondomu mimo dlouhodobé partnerství, kde se předpokládá věrnost partnerů.*¹⁵

Praktikování těchto rizikových činností může jedince negativně ovlivnit, mimo jeho konání i do budoucna. Následky mohou být psychologicko-sexuologické, psychické, sociální a zdravotní.¹⁶

2.5 Ulice

Prostituce má mnoho podob, v rámci své práce se zabývá hlavně prostitutí pouliční. Proto je nutné definovat, co „ulice“ představuje.

Obecně k tomuto pojmu přiřazujeme drogovou scénu, organizovanou kriminalitu (gangy), jednotlivé zloděje, podvodníky a prostitutky. Souhrnně jsou to jedinci na okraji společnosti. Mají vlastní formu jazyka – argot.¹⁷ V sociologické encyklopedii nalezneme pro obecný pojem „ulice“ více expresivní výraz *lůza*. Neodborný výraz se vyskytuje v historických pramenech, kde označuje „*sociální vrstvu vydělující se z chudiny, resp. z lidu agresivitou, amorálností, egoismem, nekulturností i animálností potřeb*“. Jedinci z této sféry mají nejnižší sociální status, negativistický vztah k řádu a nerozumí společenským zájmům.¹⁸

V diplomové práci na příbuzné téma Postoj Magistrátu hlavního města Prahy k

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ Tamtéž

¹⁷ Dle Nového encyklopedického slovníku češtiny (<https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT#argot>) je argot socioelektem – součástí národního jazyka v podobě hovorové či nespisovné, který se užívá v neoficiálních či polooficiálních situacích lidmi ze stejné vrstvy. Užití této formy jazyka vyjadřuje příslušnost k této sféře. Synonymem je slang či sociální nářečí, staršími výrazy pak žargon či hantýrka. V české tradici je užíván zejména „pro neoficiální ústní komunikaci sociálních skupin v oblasti činnosti společensky nežádoucí až škodlivé“.

¹⁸ Jaroslav Hubáček, Marie Krčmová (2017): SOCIOLEKT. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT> (poslední přístup: 4. 4. 2023)

prostituci Bc. Lucie Markové nalezneme trefnou definici z diplomové práce Petra Matouška: „K pouliční prostituci se vyjadřuje Petr Matoušek takto: „Termín ulice není tedy jednoznačně vymezen, jak se zpozvdálí mohlo zdát. Vymezení je poměrně různorodé, nepatří sem jen prostor veřejný, ale u některých autorů i prostory soukromé, v českém kontextu prostory utajené, skryté.“¹⁹

2.6 Gender

Světová zdravotnická organizace (WHO) na svých stránkách definuje gender jako sociálně konstruované charakteristiky žen a mužů. Do těch patří normy, chování a role, které jsou s nimi spojené, stejně tak vztahy mezi nimi. Gender se v čase mění v závislosti na společnosti, která ho vytvořila. Od biologického pohlaví (v angličtině sex) se liší „hluboce prociťovanou, interní a individuální zkušeností“.²⁰

Z definice pohlavní identity v knize Sexuologie Petra Weisse vyplývá, že tak překládají právě anglické slovo gender. Schopnost uvědomit si gender předpokládáme v předškolním věku, obvykle před 4. rokem života. Kritické je období druhého roku.²¹

Transsexualita je dle WHO pod číslem F64 definována jako „*touha žít a být přijímán jako jedinec opačného pohlaví, většinou doprovázena pocitem diskomfortu či nevhodnosti biologického pohlaví, a přání podstoupit operaci a hormonální terapii, k předělání jedincova těla co nejbliže k opačnému pohlaví*“.²²

Dle sexuologa Petra Weisse by transsexuální identita „*měla trvat alespoň 2 roky – nesmí být projevem duševní poruchy (zejména schizofrenie), ani nesmí být sdružena s intersexuální, genetickou nebo chromozomální abnormalitou*“. Důležitou součástí je přání pacienta – velmi subjektivní údaj – což z definice dělá dle Weisse definici atypickou.

¹⁹ Matoušek, P. 2004. in MARKOVÁ, Lucie. *Postoj Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci*. Diplomová práce (Mgr.) --Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií, 2016, 2016, strana 21

²⁰ Gender and health. World Health Organization [online]. <https://www.who.int/>: World Health Organization [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1

²¹ WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2492-8, strana 424

²² F64 – Gender identity disorders. ICD-10 Version:2016 [online]. <https://icd.who.int/>: World Health Organization [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://icd.who.int/browse10/2016/en#/F64>

Důležitá je tedy spolupráce s psychologem.²³

3 Formy prostituce a současné trendy

Rozdělení prostituce se v této práci bude inspirovat rozdělením, jež najdeme v diplomové práci Lucie Markové, obhájené na Fakultě humanitních studií v roce 2016, kde se zabývá postojem magistrátu hlavního města Prahy k prostituci.²⁴ Zároveň zde využiji poznatky od své respondentky a z rozhovoru se zástupkyní organizace Rozkoš bez rizika.

Dle odhadů Rozkoše bez rizika může poskytnout sexuální službu až 13 tisíc lidí. Jako organizace pracují od roku 2020 i s muži, kteří tvoří 5 % klientů. Praha je specifická věkem pracovníků, který je oproti ostatním krajům nižší, tedy kolem 30 let.²⁵

3.1 Prostituce pouliční

Jako první předkládá Marková prostituci pouliční.²⁶ Dle jejího výzkumu představuje pro pražský magistrát problém v oblasti „*veřejného pořádku a morálky, zdraví, kriminality, která s prostitucí souvisí, neodvádění daní a dalších povinných poplatků, nekontrolovatelnosti osob, a především prostorové dimenze, tedy lokalita v centru Prahy*“.

Organizace Rozkoš bez Rizika do „venkovních stanovišť“ zahrnuje ulice, silnice, parky a parkoviště.²⁷

Hlavně této formě se věnuje má respondentka. Chodí na Karlovo náměstí, kde oslovuje a hledá potenciální klienty. Zpravidla poskytuje pouze orální sexuální službu. Vymluví se například, že menstruuje a penetrační sex mít nemůže. Dle jejích slov samotný

²³ WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2492-8, strana 424

²⁴ MARKOVÁ, Lucie. *Postoj Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci*. Diplomová práce (Mgr.) -- Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií, 2016, 2016, strana 63

²⁵ Rozhovor s Kateřinou Šádkovou z organizace Rozkoš bez rizika 12. dubna 2022, Praha

²⁶ Viz definice ulice kapitola 1

²⁷ Rozkoš bez rizika. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2021*. Rozkosbezrizika.cz [online]. rozkosbezrizika.cz: rozkosbezrizika.cz, 2021, 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocnizprava-za-rok-2021/>

orální styk probíhá většinou v autě klienta.

3.2 Prostituce klubová

Kluby, sauny, erotické masážní salony, penziony – to jsou místa, kam se prostituce z ulic přesunula.

Do pohledu sociálních pracovníků, které pomáhají sexuálním pracovnícím například s testováním na pohlavní nemoci, můžeme nahlédnout díky bakalářské práci Terezy Slowíkové z roku 2020, ve které s těmito pracovníky vedla rozhovory.²⁸ Dle jejích respondentů je často vidět, že majitelé erotických klubů, kde sociální pracovníci pomoc poskytují, dbají na zdravotní péči sexuálních pracovníc. Pracovníci/ e v klubech podle respondentů vedou méně rizikový život než ti na ulici. U těch se vyskytuje více problému s drogami, dluhy a dalšími sociálními jevy. Na rozdíl těchto dvou prostředí se dle Slowíkové respondenti shodli. Problémem z pohledu sociálních pracovníků byli cizinky, ve smyslu, že je nevidali často a neudržovali tak s nimi kontakt.²⁹

Dle statistiky Rozkoše bez Rizika z roku 2021 tvoří jejich klientelu necelých 60 % sexuálních pracovníc právě z klubové scény.³⁰ Klubů začalo před pandemií covidu-19 dle Šádkové z R-R ubývat. Tento trend covid ještě urychlil.³¹

Jedním z atypů je ale například „sex klub“, z výzkumu McCajora, kde ho definuje jako podnik, který „nabízí možnost sexuálního styku s jinými návštěvníky přímo na místě, obvykle v „darkroomech“ nebo malých boxech“. V tomto pojetí ale nedochází k prostituci, neboť je klub povahou nekomerční.³²

3.3 Prostituce eskortní a privátní, internet

I v těchto sférách – stejně jako v té klubové – jsou sexuální pracovníce dle práce

²⁸ SLOWÍKOVÁ, Tereza. Prostituce v ČR z pohledu sociálních pracovníků. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, 2020, strana 51

²⁹ Tamtéž

³⁰ Rozkoš bez rizika. VÝROČNÍ ZPRÁVA 2021. Rozkosbezrizika.cz [online]. rozkosbezrizika.cz: rozkosbezrizika.cz, 2021, 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocnizprava-za-rok-2021/>

³¹ Rozhovor s Kateřinou Šádkovou z organizace Rozkoš bez rizika 12. dubna 2022, Praha

³² HALL, TIMOTHY MCCAJOR a Marek SKOVAJSA. Formy transakčního sexu mezi muži v Praze

Slowíkové „*vstřícné k testování na pohlavně přenosné choroby a znají pravidla bezpečného pohlavního styku*“.³³

Díky úbytku klubů³⁴ se začaly některé klientky R-R přesouvat právě do privátní sféry, kde pracují samy na sebe a své služby nabízí přes erotické portály.³⁵ Internet se stal – jak dokládá má respondentka či Šádková z R-R – velmi důležitým prostředkem sexuálních pracovníků.

R-R v rámci sociální pomoci nabízí klientkám internet. Ty tak mají přístup k založení inzercí svých služeb na internetu. Skrze poradenství v oblasti bezpečného poskytování sexuálních služeb po internetu mohou pracovníci R-R klientkám pomáhat tyto inzeráty upravovat. Upozorňují například na fotky – obličej by měl rozmazaný či zakrytý, aby se jim „nevrátily“ v budoucnosti.³⁶

Hlavní motivací přesunu do privátní sféry jsou peníze. „*Sexuální pracovnice v klubu totiž sice dostane 50-60 % částky, kterou zákazník zaplatí, neuvědomuje si ale určité jistoty, které klub nabízí – security služba, barmanky, které pracovnice hlídají. Některé kluby mají na pokojích i záchranná tlačítka. Při vstupu do privátní sféry vidí jen to, že dostanou 100 % zisku. Na privátu se ale snadněji stanou obětí. Ne, že by se to v klubech nestávalo,*“ říká Šádková k rozdílům mezi prostředím klubu a privátu.³⁷

„*Další stupeň je eskortní služba. U klienta je cizí prostředí, kde nemáte kam sáhnout (pro předmět na obranu například). Když s námi chce klientka řešit násilný čin, přichází nejčastěji z eskortních služeb. Sexuální pracovnice si většinou klienty zvou k sobě. Ne ale do vlastního bytu, ale do bytu pronajatého, který třeba sdílí s dalšími ženami,*“ popisuje

(1999–2004). Sociologický časopis [online]. Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, 2007, 43(1), 89-109 [cit. 2022-01-03]. ISSN 0038-0288

³³ SLOWÍKOVÁ, Tereza. Prostituce v ČR z pohledu sociálních pracovníků. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, 2020.

³⁴ Viz Prostituce klubová

³⁵ Rozhovor s Kateřinou Šádkovou z organizace Rozkoš bez rizika 12. dubna 2022, Praha

³⁶ Tamtéž

³⁷ Rozhovor s Kateřinou Šádkovou z organizace Rozkoš bez rizika 12. dubna 2022, Praha

Šádková rizika eskortní služby.³⁸

I s velkou mírou nabídek erotických služeb poptávka po nich neklesá. Úspěšnost internetových inzerátů potvrzují dle Šádkové i klientky, které zmiňují, že zájemců je mnoho.³⁹

4 Teorie rozhlasového dokumentu

Dokument, z latinského *documentum* – naučení, doklad, obecně označuje v audiovizuální tvorbě formáty různých druhů a žánrů, které jsou založené na „*principu dokumentárního zobrazování skutečnosti*“.⁴⁰ Využívá k tomu svědecky přímé a konkrétní výpovědi, jejichž zvuk či obraz jsou autentické, průkazné a faktograficky plnohodnotné.⁴¹ Dle Káchy pracuje i s „*citem pro charakterizační detail*“.⁴²

Hanáčková upozorňuje, že pod pojem „rozhlasový dokument“ bývá často „*zahrnováno vše, co nelze vtěsnat do literárních nebo dramatických žánrů a co zároveň není čistou reportáží nebo zprávou*“.⁴³

Autor, zde jako pořizovatel a následný editor (probírání se materiálem, střih), může mít s tématem jistý záměr. Tento „autorský záměr“ dle Osvaldové využíváme při „*výběru faktů, objevování nových vztahů a vzájemných souvislostí*“.⁴⁴ Z literární vědy připomeňme myšlenku antiintencionalismu, která o vztahu mezi autorem a dílem říká, že „*autorský záměr*

³⁸ Tamtéž

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. Praktická encyklopedie žurnalistiky. 2., dopl. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6., strana 49

⁴¹ Tamtéž, strana 49

⁴² KÁCHA Pavel in NAVRÁTIL, Karel, ed. Čtrnáct kapitol o rozhlase. [Praha]: Literární akademie, 2006. ISBN 80-86877-04-3, strana 75

⁴³ HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005: Poetika žánrů. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2010. ISBN 978-80-86928-79-1, strana 37

⁴⁴ Tamtéž, strana 49

neurčuje jednou provždy význam výsledného textu“.⁴⁵

Osoba autora do rozhlasového dokumentu, podle Maršíka, stejně jako v reportáži, přidává subjektivní prvky – dokument tak není jen „*pasivní zvukovou fotografií reality*“.⁴⁶ Subjektivní prvky v tomto kontextu dle Maršíka vyplývají například z výběru faktů, z jejich uspořádání, z jejich interpretace či z autorova tvůrčího přístupu.⁴⁷

Trochu odlišný pohled na definici dokumentu nabízí Pavel Kácha v knize 14 kapitol o rozhlase, kde rozhlasový dokument nahlíží hlavně stříhovým postupem (jak jej definuje Osvaldová v Praktické encyklopedii žurnalistiky o pár odstavců níže). Pokud je autor ve formátech jako rozhovor, či publicistické pásmo⁴⁸ interpretem, nositelem či účastníkem děje, tak v dokumentu „*se stává spíše zprostředkovatelem*“. Oproti publicistickému pásmu je zde větší „*objektivizovaný přístup k materiálu*“. Klíčový je výběr a co „*nejobjektivnější a nejpůsobivější*“ interpretace daného materiálu.⁴⁹

K tomu se přidává i Hanáčková, podle které je základním kritériem rozhlasového dokumentu „*striktní práce s dokumentárními autentickými záběry, které jsou uspořádané tak, aby sama jejich kompozice vytvářela narativní rámeček*“. Komentář je zde potlačen na minimum, či není vůbec obsažen. Subjekt autora tak ustupuje do pozadí a dokument usiluje

⁴⁵ Richard Müller (2017): AUTOR A PSANÍ. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: https://www.czechency.org/slovník/AUTOR_A_PSANÍ (poslední přístup: 14. 4. 2023)

⁴⁶ MARŠÍK, Josef. Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999, strana 9

⁴⁷ Tamtéž, strana 9

⁴⁸ Dle Osvaldové je pásmo rozhlasový žánr na pomezí rozhlasové publicistiky a umělecké tvorby. Základní metodou je montáž, témata jsou hlavně aktuální jevy. Umělecké postupy jsou podřízeny publicistickému záměru. Maršík poukazuje na „polymorfnost“ žánru, která „umožňuje využít všechny rozhlasové výrazové a vyjadřovací prostředky a spojit je do jednotného organického celku s pevnou vnitřní jednotou“. Forma pásma a dokumentu se často prolínají díky svým podobným vlastnostem.

⁴⁹ KÁCHA Pavel in NAVRÁTIL, Karel, ed. Čtrnáct kapitol o rozhlase. [Praha]: Literární akademie, 2006. ISBN 80-86877-04-3, strana 75

o maximální objektivitu.⁵⁰

Na prezentaci a využití autentických dokumentárních prvků stojí dle Káchy taky emotivní náboj dokumentu. Nikoliv na „vnějších“ prostředcích jako je hudba či herecký projev. Dokument patří do nehrané audiovizuální tvorby.⁵¹

Ve vytváření dokumentu udává Praktická encyklopedie žurnalistiky tři postupy:

a) *bezprostřední autentické reportážní natáčení* – autor nezasahuje a neupravuje, jedná se o jedinečné a jednorázové události

b) *upravené, rekonstrukční snímání* – důležitá je předchozí rešerše tématu, promyšlený přístup k zobrazení jevu; možná je i inscenace či rekonstrukce děje či momentů, kdy ale nesmí být porušena jejich upřímnost a opravdovost

c) *stříhový postup* – pracuje s archivními materiály (často nedávno objevené či amatérské), ukazuje aktualizovaný pohled a hodnotí historické události.

4.1 Rozdíl mezi dokumentem, pásmem a feature

Z velkého množství různých názvů pro podobné formy a žánry, které se navzájem prolínají a ovlivňují (například dokument, pásmo, feature ale i dokumentární pásmo, dokumentární kompozice, dokumentární svědectví atd.) vyplývá podle Hanáčkové jedno – že „žánrové označení jednotlivých publicistických pořadů je nespolehlivé a vypovídá jen o tom, co si o pořadu myslí autor. Jak ho on sám chápe, jaký nám dává klíč k jeho poslechu, jak by si přál, abychom ho vnímali“.⁵²

Pásmo tak lze podle Maršíka rozlišit čtyřmi způsoby: „*metoda rozhlasové tvorby, svébytný původní rozhlasový žánr, označení pro druh literárních pořadů a žánr moderní poezie*“. V posledním odkazuje na postup psaní poezie, ve třetím se „označením“ myslí například „*pásmo uměleckého slova a hudby, pásmo z veršů...*“. V prvním pojetí je montáží

⁵⁰ HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005: Poetika žánrů. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2010. ISBN 978-80-86928-79-1, strana 40

⁵¹ OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. Praktická encyklopedie žurnalistiky. 2., dopl. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6, strana 49

⁵² HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005: Poetika žánrů. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2010. ISBN 978-80-86928-79-1. strana 26-27

„různorodých, relativně samostatných slovesných a hudebních příspěvků do jednotného celku“.⁵³

Jako svébytný žánr tak je na hranicích mezi „rozhlasovou publicistikou a uměleckou tvorbou“. Tématy jsou aktuální jevy, které jsou vyjádřeny „jak žurnalistickými ... prostředky, tak také uměleckými metodami...“ Ty jsou ale podřízeny dominujícímu záměru dokumentu či publicistiky. „Polymorfnost“ pásma slouží k použití všech rozhlasových prostředků, které se spojí do jednoho „organického celku s pevnou vnitřní jednotou“. Ne ale každý složený pořad lze za pásmo považovat, protože jeho kompozice se blíží dramatické stavbě.⁵⁴

Pochopení feature jako žánru je podle Hanáčkové potíží pro rozhlasové tvůrce a teoretiky jak v Evropě, tak u nás. Feature v českém kontextu dlouho neznamenal žánr, ale autoři měli pocit, že pojem je „kvalitativní označení vynikajícího dokumentu“.⁵⁵ Součástí featuru může být reportáž, esej, ruchy, anekdoty či písničky. Charakteristikou feature je „novinářská pečlivost, důkladná rešerše, akustická fantazie, dobré technické zpracování a jazykové rozmanitost“. Zde Hanáčková upozorňuje, že tyto atributy bychom si prvotně spojili s pásmem. Hanáčková se tedy v konečném důsledku přiklání k názoru, že feature „rozvíjí nejlepší tradice rozhlasového pásma“.

5 Respondent

Na tomto místě bych rád představil postavu respondentky. Seznámení popisují v kapitole Metodologie. Zde bych rád shrnul stěžejní informace vyplývající z dokumentu a několik věcí doplnil. Tereza je prostitutka, která je závislá na heroinu. Biologicky je mužem, ve třinácti ji sexuolog označil za „jasnou dívku“. Do drogové závislosti ji dostala matka, která jí ve stejném věku drogu podala. Otce nezná, jelikož byl klientem její matky,

⁵³ MARŠÍK, Josef. Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999, strana 19

⁵⁴ MARŠÍK, Josef. Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999, strana 19

⁵⁵ HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005: Poetika žánrů. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2010. ISBN 978-80-86928-79-1, strana 49

kteřá se také prostitucí živila.

Ve stejnou dobu přišel, pravděpodobně největší zvrát jejího života. Její matka jí prodala jejímu „strýčkovi“ – Němcovi, který za ní a její matkou jezdil na návštěvy, aby mohl Terezu jako malé dítě osahávat. Tereze se podařilo uniknout k její babičce. S tou podaly trestní oznámení. Její matka si tak dle Terezy odseděla 8 let, už nikdy se poté neviděly. Když jí babička umřela, putovala chvíli po České republice, přivydělávala si prostitucí, aby nakonec skončila v Praze. Střídavě na ulici, střídavě u přátel, stále závislá na kouření heroinu a s prostitucí jako zdrojem obživy.

Nyní (podzim 2022) bydlí v podnájmu u jednoho páru. Ten o jejím životním stylu ví a nevměšuje se do něj – je to Terezy osobní věc, dokud jim to nebude působit problémy. Tereza má nyní (k listopadu 2022) tříměsíční vztah.

5.1 Úskalí

Příběh své respondentky jsem považoval za důležitý, ale ne nutně pravdivý. Ačkoliv jsem se snažil si informace ověřovat, nechtěl jsem ji nuceně konfrontovat – s obavou z její reakce, a i s ohledem na úspěšnost práce. Postupně se v příběhu objevilo několik mezer.

Při našem prvním setkání v září mi tvrdila, že nemá žádný vztah. Při našem druhém setkání v listopadu mě seznámila s přítelem, se kterým byla v tu dobu tři měsíce.

Po úmrtí babičky údajně nemá rodinu, protože s matkou se vidět nechce. Při našem druhém setkání jsem se najednou dozvěděl, že má sestru. Ta byla podle Terezy v dětském domově, protože by se o ní podle úřadů nedokázala Terezy matka starat. Nyní má žít v Anglii s přítelem a dcerou, za Terezou má jezdit každé léto.

Pro Terezu nebyl tento dokument prvním stykem s médii. Prozradila mi, že se vyskytla ve třech projektech – více jsem ani posléze nedohledal. Jelikož měla vztah s Reném Plášilem – postavou z dokumentu René od Heleny Třeštíkové – zúčastnila se tohoto natáčení, ačkoliv zde nebyla primárním respondentem.

V pokračování dokumentu o Reném, René – Vězeň svobody, se Tereza objevuje a mluví o svých rodičích. Dle záznamu z roku 2010 se dozvídáme, že byla ve vězení (to se objevilo i ve filmu Velká noc). Hlavně zde ale zmiňuje svou matku, která neschvalovala její životní styl. Když se viděly naposledy, honila údajně Terezu s nožem. Mluví zde i o svém

otci, kterého poznala v 18 letech a viděla se s ním „*všeho všudy čtyřikrát pětkrát*“.⁵⁶ Tyto skutečnosti prohlubují mé pochybnosti o autenticitě Tereziny výpovědi, protože mně tvrdila, že svého otce nezná.

Objevila se rovněž ve filmu *Velká noc*.⁵⁷ Ve snímku opět nebyla primárním respondentem, neboť film byl spíše montáží různých epizod více osob.

V dubnu 2022 s Terezou vyšel rozhovor pro *denik.cz*⁵⁸, kde stručně popisuje svůj život a mluví o abstinenci. V době našeho rozhovoru byla opět závislá.

Po našem prvním, ze dvou velkých rozhovorů, mi napsala, zdali bych jí za její příběh dal honorář, protože za dřívější rozhovory ho také dostala. Se skutečností jsem seznámil svou vedoucí. Přes jistý konflikt s novinářskou etikou jsem své respondentce – i kvůli úspěchu práce – za její čas zaplatil.⁵⁹

6 Metodologie

6.1 Výběr tématu

Nejprve jsem si zvolil téma, kterým se stala prostituce. Prvotním impulsem byl návrh pedagoga natočit rozhovor s prostitutkou, který ale nebyl úspěšný. Tomu všemu předcházela jistá fascinace zmíněným filmem *Mandragora* či inspirace dokumenty Heleny Třeštíkové.

6.2 Teoretická část

Pro zpracování teoretické části práce bylo nutné určit její strukturu. Po vymezení základních pojmů spojených s prostitucí v první části, jsem prostituci rozdělil na její možné

⁵⁶ René – vězeň svobody (dokument), režie Helena Třeštíková, Česká republika, Česká televize, Negativ, 2021

⁵⁷ Snímek z roku 2015 dokumentaristy Petra Hátleho, ukazující několik postav žijících na hranici zákona či bezdomovectví. Film není nijak vypravěčsky odbavován, epizody postav se střídají za sebou. (LOPOUR, Jaroslav. *Velká noc* (2013). *Filmovyprehled.cz* [online]. *filmovyprehled.cz*: *filmovyprehled.cz* [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.filmovyprehled.cz/cs/film/400668/velka-noc>) Mimo narkomana Zdeňka, alkoholičky Heleny a její dceru zde nalezneme i prostitutku Helenu či moji respondentku Terezu. Zachycuje ji v období, kdy byla ve vězení a poté na svobodě, kdy jí skončil zákaz pobytu v Praze.

⁵⁸ Odkaz na rozhovor v Deníku: https://www.denik.cz/z_domova/terka-klienti-nevi-ze-jsem-byla-muz.html

⁵⁹ O předání peněz jsem zhotovil potvrzení podepsané respondentkou.

formy. Pro zahrnutí reálných zkušeností (hlavně v kapitole o rozdělení prostituce) jsem zahrnul rozhovor s organizací Rozkoš bez rizika.

Poté jsem definoval postup, kterým jsem zpracoval samotný rozhlasový dokument. K němu se váže jeho protagonistka, má respondentka, kterou představuji v samostatné kapitole. Součástí celé práce je i přepis audionahrávky.

Pro sestavení teoretické práce a jejich teoretických východisek – od definic pojmů až po teorii rozhlasového dokumentu – jsem využil postupu obsahové analýzy. Tu Miovský, ve shodě s Plichtovou (1996), chápe jako široké spektrum postupů. Jejím cílem je analýza relevantních obsahových dokumentů a vysvětlení jejich významu.⁶⁰ V mém případě to byly publikace, akademické práce, odborné články a materiály v internetovém prostředí přiložené v seznamu užití literatury a pramenů.

6.3 Respondent

Díky známému průvodci „odvrácenou“ stranou Prahy a bývalému prostitutovi Karimovi, kterého jsme při pokusu o pořízení rozhovoru potkali, jsem dostal kontakt na prostitutku Terezu.

Na našem prvním setkání jsme se domluvili na spolupráci a zároveň jsem zjistil základní informace o jejím životě. Poté jsem respondentce ještě telefonoval, abych si některé skutečnosti ujasnil.

6.4 Forma rozhovoru

Z nasbíraných informací jsem sestavil komplexní osnovu s tématy a otázkami. Formou byl rozhovor, tedy polostrukturované interview, jak ho popisuje Miovský: *„Vytváříme si určité schéma, které je pro tazatele závazné. Toto schéma obvykle specifikuje okruhy otázek, na které se budeme účastníků ptát“. Pořadí těchto okruhů je možné zaměňovat, abychom „maximalizovali výtěžnost interview“.* V rámci této formy je možné nechat pořadí některých okruhů více na tazateli, u jiných je nutná plně strukturovaná forma. Miovský doporučuje využití inquirů – *„upřesnění a vysvětlení odpovědi účastníka“*.⁶¹ To je

⁶⁰ MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada Publishing, 2006, 332 stran: ilustrace; 24 cm. ISBN 80-247-1362-4, strana 238

⁶¹ MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada Publishing, 2006, 332 stran : ilustrace ; 24 cm. ISBN 80-247-1362-4, strana 159

v souladu i s novinářskou praxí, kdy nesmí dojít k „překroucení“ slov respondenta. U této formy máme definované „jádro interview – minimum témat a otázek, které má tazatel za povinnost probrat“.⁶² V mém případě to byly otázky na Terezin život, její drogovou závislost, důvody, proč prostituje, přípravy a plány do budoucna, jak byly definovány v tezi bakalářské práce. Okruhy mimo jádro interview byly sexualita, kontakt s médii, stereotypy o lidech na ulici a současná společenská témata.

Miovský dále zdůrazňuje faktor prostředí, kde rozhovor provádíme: „*Prostorové nároky a míra zohlednění enviromentálních proměnných ve výzkumu odpovídají cílům výzkumu a povaze výzkumných otázek*“.⁶³ Respondentka mi neumožnila provést rozhovor v jejím současném bydlišti, první rozhovor tak probíhal v parku poblíž. Při druhém setkání mě vzala na místo dřívějšího bydliště – plechové boudy.

Dalším atributem je oblečení a chování tazatele. Miovský zmiňuje variantu vícero tazatelů, kdy musíme dbát na jejich standardizaci – stejné vzezření, případně i mimiku a gestikulaci, aby byl materiál jednotný. Nevýhodou poté ale může být snížená tazatelova autentičnost.⁶⁴ V roli tazatele jsem se tak oblékl neutrálně, do převážně černého teplého oblečení, neboť jsme rozhovor nabírali na podzim. K záznamu jsem použil digitální diktafon, osnovu jsem měl připravenou na mobilním telefonu.

Výhody polostrukturovaného interview dle Miovského převažují nad jeho nevýhodami. Je možné pokládat doplňující otázky, navázat přirozenou komunikaci, můžeme dosáhnout vyšší přesnosti než například u strukturovaného interview. Jako nevýhodu uvádí Miovský neudržení struktury tazatelem a „*zbytečné tříštění konzistence odpovědí účastníka*“ pomocí právě doplňujících otázek.

6.5 Rozhovor

Pro pořízení materiálu jsme se sešli dvakrát. Mluvil jsem s Terezou o jejím životě, o její práci, o její současné situaci. Vzala mě do plechové boudy, kde žila, potkal jsem také

⁶² Tamtéž, strana 160

⁶³ Tamtéž, strana 160

⁶⁴ Tamtéž, strana 160

jejího současného přítele.

Předtím, než jsem s Terezou vedl první rozhovor, setkal jsem se s doktorkou Ilonou Preslovou – psycholožkou a adiktoložkou, kterou jsem s Tereziným příběhem seznámil. Mimo její názor na tento konkrétní osud, mě zajímaly i obecné otázky ohledně prostituce, závislosti a bezdomovectví, abych do výsledné formy zařadil i obecnou a zároveň odbornou rovinu.

6.6 Postprodukce

Po nahrání rozhovorů jsem musel materiál zpracovat. Dva rozhovory s Terezou a rozhovor s adiktoložkou Ilonou Preslovou jsem si roztřídil v počítači do složek. Nahrávky jsem nahrál do softwaru pro editaci zvuku Reaper, v němž měla každá nahrávka svůj soubor. Poté jsem si každou nahrávku poslechl znovu a „hrubě“ ji sestříhal – vystříhal jsem přeréknutí (moje i respondentky) a uvnitř editovacího programu jsem jednotlivě střižené kusy zvuku opoznámkoval. Barevně jsem si oddělil své otázky a odpovědi respondentky. Nahrávku jsem potom „markery“⁶⁵ rozdělil do tematických celků.

V druhé fázi jsem nahrávku poslouchal znovu a stěžejní momenty jsem si přepisoval do „scénáře“. K jednotlivým synchronům (odpovědím respondentky) jsem připisoval časové údaje z nahrávky a mezi dílčími i většími tematickými celky jsem si rovnou psal asynchrony, tzv. spojáky – autorem napsané spojovací věty, které synchrony dávají do kontextu.

6.7 Výsledná forma

Z našich dvou setkání s Terezou a z rozhovoru s doktorkou Preslovou jsem sestavil dokument o Terezině životě. Ten si klade za cíl co nejobširněji zaznamenat život konkrétního člověka – nejen jako prostitutky, ale i jako dcery a partnerky – a ukázat, jaké všechny situace a zkušenosti mají vliv na život jedince. Rovněž se snaží odpovědět, proč se daná osoba nachází v situaci, ve které nyní je.

S využitím rozhlasové nevizuální formy neukazují tvář dané respondentky a minimalizují první dojem. Příběh pouze pro přehlednost uvozují spojovacími větami. Hudba

⁶⁵ Funkce markeru umožňuje v nahrávce udělat bod, barevně jej vyznačit a připsat poznámku.

poté v dokumentu odděluje různá dílčí témata a také větší tematické celky.

6.8 Etická klausule

Veškeré informace a záznamy poskytnuté respondentkou byly pořízeny s informovaným souhlasem, který mi sama respondentka podepsala. Respondentka byla seznámena s jejím právem na odmítnutí odpovědi a dalšími právy. Rovněž jsem jako autor slíbil a podpisem stvrdil, že neprozradím respondentčiny citlivé údaje.

7 Závěr

V praktická bakalářské práci *Na červenou start – příběh prostitutky Terezy* jsem se snažil zpracovat příběh konkrétní osoby, která se žíví prostitucí. Zároveň jsem se snažil neprofilovat ji pouze na základě jejího způsobu obživy – chtěl jsem respondentku ukázat jako dceru, partnerku a rovněž závislou. Dále jsem se chtěl dozvědět více o lidech žijících na ulici a vidět fungování jejich světa.

Výsledkem těchto cílů je rozhlasový dokument, který sestává ze čtyř aspektů – samotné synchrony z rozhovorů s respondentkou, synchrony z rozhovoru s terapeutkou a adiktoložkou Ilonou Preslovou, asynchrony autora, které slouží jako průvodce, a hudba, která rovněž dodává dokumentu strukturu, protože rozděluje větší a menší tematické celky.

Teoretická práce ukotvila prostituci do odborného kontextu. Nejprve skrze její definici a teorii o jejím vzniku, kdy někteří autoři uvažují, že prostituce jako výměna sexu za služby či materiální statky vznikla z počáteční lidské promiskuity, která se musel přizpůsobit systému dělby práce a peněz. Rizikový sex, který je prostituce součástí, může mít neblahé následky ve formě pohlavních nemocí, ale nejenom ty – následky mohou být mimo zdravotních i psychické. S ohledem na respondentku, která prostituci provozuje na ulici, bylo nutno definovat i tento abstraktní pojem. Pojí se často s lidmi na okraji společnosti. Definovat gender, neboli sociálně konstruovanou identitu, která se od biologického pohlaví liší individuální zkušeností, bylo nutné s ohledem na transsexualitu mé respondentky a k pochopení, jak ovlivnila její život.

Pro úplnost byly rozděleny formy prostituce, která může probíhat v klubech či na privátech, kdy každá má jiná specifika. Pouliční je z nich nejrizikovější, i dnes nejméně praktikovaná. K mé respondentce se částečně pojí i prostituce eskortní či privátní, neboť své služby nabízí přes internet.

Dokument je forma, která často mapuje skutečnosti našeho světa. K tomu využívá výpovědí, autentických zvuků a prostředí, které situaci charakterizují. Tato forma byla vybrána s ohledem právě na její komplexnost.

7.1 Summary

In practical bachelor thesis *Red steady go – story about prostitute Tereza* I tried to capture a story of a particular person, that lives off prostitution. Simultaneously my goal was not to portray only this part of the person – as she also is a daughter, girlfriend and an addict.

Concurrently, I wanted to learn about street people and their ways of living and thinking.

Outcome of these efforts is a broadcast documentary, which consists of four aspects – dialog with the respondent, dialog with the therapist, narration of the author and music, giving thematic structure to the piece.

The theoretical part assigned prostitution in academic context, Firstly, through its definition and theories about the origin of prostitution, where some authors think, it emerged as an exchange for material goods or that it sprung from natural promiscuity, which was obliged to adapt to the social system. Unsafe sex, which is related to prostitution, can have unpleasant health and psychical consequences. This term connects not only to my respondent, but also to general term of street people. In consideration with my respondent's transsexuality, the term gender – socially constructed term, variating from the biological sex in individual experience – was necessary to describe.

For the complex picture, different forms of prostitution – street, club and private – were assorted, where each one has its own specifics. Street form is the most dangerous one, also the number of people doing it is not high. Escort and private forms are also connected to my respondent, since she offers her services online.

Documentary as form serves to depict the world around us. For doing so, it uses statements, authentic sounds and environment, that paint the situation. This form was chosen with acknowledging its comprehensiveness.

7.2 Odklon od teze

Oproti tezi jsem pro lepší přehlednost oddělil kapitolu Formy prostituce a současné trendy, do kapitoly samostatné.

Po konzultaci s vedoucí jsem vyřadil kapitolu Prostituce v kultuře a kapitolu Mediální obraz a přidružené organizace, protože nebyly k příběhu respondentky zcela relevantní. Stejně tak jsem nevyužil článek Skládání duhové mozaiky: Česká sexuologie a „gay“ a „lesbická“ orální historie v komunistickém Československu od Věry Sokolové.

Rozhodl jsem se pro neprovedení rozhovoru s organizací Šance, neboť se zabývá hlavně bezdomovectvím, které nakonec nebylo tak velkým tématem pro teoretickou část. Pro teoretickou část jsem také nakonec nevyužil informace z rozhovoru s terapeutkou – jeho části byly použity pouze ve zvukové nahrávce.

8 Zdroje

8.1 Použitá literatura

BASSERMANN, Lujo. Nejstarší řemeslo: Kulturní dějiny prostituce. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0363-9

HALL, TIMOTHY MCCAJOR a Marek SKOVAJSA. Formy transakčního sexu mezi muži v Praze (1999–2004). Sociologický časopis [online]. Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, 2007, 43(1), 89-109 [cit. 2022-01-03]. ISSN 0038-0288

HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005: Poetika žánrů. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2010. ISBN 978-80-86928-79-1.

MARKOVÁ, Lucie. Postoj Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci. Diplomová práce (Mgr.) --Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií, 2016, 2016, 110 s.

MARŠÍK, Josef. Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999.

MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada Publishing, 2006, 332 stran: ilustrace; 24 cm. ISBN 80-247-1362-4

KÁCHA Pavel in NAVRÁTIL, Karel, ed. Čtrnáct kapitol o rozhlase. [Praha]: Literární akademie, 2006. ISBN 80-86877-04-3,

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. Praktická encyklopedie žurnalistiky. 2., dopl. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

RINGDAL, Nils Johan. Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějin prostituce. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-046-5

SLOWÍKOVÁ, Tereza. Prostituce v ČR z pohledu sociálních pracovníků. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, 2020WEISS, Petr. Sexuologie. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2492-8

8.2 Online zdroje

ČESKO. fragment #f3919821 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 5. 1. 2023. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 4. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#f3919821>

F64 – Gender identity disorders. ICD-10 Version:2016 [online]. <https://icd.who.int/>: World Health Organization [cit. 2023-04-04]. Dostupné z:

<https://icd.who.int/browse10/2016/en#/F64>

Gender and health. World Health Organization [online]. <https://www.who.int/>: World Health Organization [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1

Jaroslav Hubáček, Marie Krčmová (2017): SOCIOLEKT. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny.

JONÁŠOVÁ, PH.D., PhDr. Iveta. CO DĚLAT, KDYŽ – INTERVENCE PEDAGOGA – Rizikové sexuální chování. Pppuk.cz [online]. pppuk.cz: pppuk.cz [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://www.pppuk.cz/soubory/primarni_prevence/priloha_18_rizikove_sexualni_chovani.pdf

Legislativa a sexbyznys v ČR. <https://www.poradna-rr.cz/> [online]. <https://www.poradna-rr.cz/>: <https://www.poradna-rr.cz/> [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/#_ftn1

LOPOUR, Jaroslav. Velká noc (2013). [Filmovyprehled.cz](http://filmovyprehled.cz) [online]. filmovyprehled.cz: filmovyprehled.cz [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.filmovyprehled.cz/cs/film/400668/velka-noc>

Matoušek, P. 2004. in MARKOVÁ, Lucie. Postoj Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci. Diplomová práce (Mgr.) --Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií, 2016, 2016, strana 21

Odkaz na rozhovor v Deníku: https://www.denik.cz/z_domova/terka-klienti-nevi-ze-jsem-byla-muz.html

Patologický – rejstříkový pojem. <https://www.nzip.cz/> [online]. <https://www.nzip.cz/>: <https://www.nzip.cz/> [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/427>

Profese. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [online]. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/>: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Profese>

Richard Müller (2017): AUTOR A PSANÍ. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová

(eds.), CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny.

Rozkoš bez rizika. VÝROČNÍ ZPRÁVA 2021. Rozkosbezrizika.cz [online]. rozkosbezrizika.cz: rozkosbezrizika.cz, 2021, 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocní-zprava-za-rok-2021/>

SOUKUP, Václav. Antropologie evolucionistická. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [online].

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/>: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [cit. 2023-04-04].

Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Antropologie_evolucionistick%C3%A1

ŠANDEROVÁ, Jadwiga. Sociální stratifikace. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [online].

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/>: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/> [cit. 2023-04-04].

Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Stratifikace_soci%C3%A1ln%C3%AD

URL: [https://www.czechency.org/slovník/AUTOR A PSANÍ](https://www.czechency.org/slovník/AUTOR_A_PSANÍ) (poslední přístup: 14. 4. 2023)

URL: <https://www.czechency.org/slovník/SOCIOLEKT> (poslední přístup: 4. 4. 2023)

8.3 Další zdroje

René – vězeň svobody (dokument), režie Helena Třeštíková, Česká republika, Česká televize, Negativ, 2021

Rozhovor s Kateřinou Šádkovou z organizace Rozkoš bez rizika 12. dubna 2022, Praha

9 Teze bakalářské práce

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze praktické BAKALÁŘSKÉ diplomové práce											
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:											
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Džindžichašvili Michael	Razítko podatelny: <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td colspan="2">Univerzita Karlova</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td>13 -09- 2022 -1-</td> </tr> <tr> <td>Čj: 199</td> <td>Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova		Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	13 -09- 2022 -1-	Čj: 199	Příloh:	Přiděleno:	
Univerzita Karlova											
Fakulta sociálních věd											
Došlo dne:	13 -09- 2022 -1-										
Čj: 199	Příloh:										
Přiděleno:											
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2020											
Studijní obor/forma studia: Komunikační studia se specializací Žurnalistika											
Název praktické a teoretické části bakalářské práce v češtině: Na červenou start – příběh prostitutky Terezy											
Název praktické a teoretické části bakalářské práce v angličtině: Red steady go – story about prostitute Tereza											
Předpokládaný termín dokončení: ZS 2022/2023											
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): (fotokniha, televizní/rozhlasový dokument, esej, soubor textů etc.)											
<p>Praha je známa svým divokým nočním životem. K směsi večírků, alkoholu a drog patří i prostituce, která není v českém prostředí úplně uzavřeným tématem. V roce 1997 vyšel film Mandragora od režiséra Wiktora Grodeckého ukazující prostituci chlapců od cca 8 do 23 let, kde představuje jak důvody, tak útrapy spojené s tímto životním stylem. Dokument o prostitutce Anny natočila Helena Třeštíková, stojící například za snímky René či Katka z pouličního prostředí. Fenomémem se také stal bývalý prostitut Karim, který provádí zájemce „odvrácenou stranou“ Prahy. Tyto příběhy a díla jsou ostatně důvodem, proč jsem se o téma prostituce začal zajímat i já.</p> <p>Praktická část si klade za cíl co nejlépe ukázat příběh konkrétní prostitutky. Vedlejším cílem je poskytnout co nejkomplexnější vzhled do praktických i psychologických aspektů prostituce.</p>											
Předpokládaná struktura teoretické práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):											
<ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod - představení tématu, cíle 2. Vymezení pojmů <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Prostituce jako povolání - základní pojmy jako prostituce, ulice, rizikový sex, nemoci, gender 2.2. Formy prostituce a současné trendy – rozdělení na prostituci pouliční, eskortní, klubovou a jejich stručné charakteristiky, fenomén internetu 2.3. Prostituce v kultuře – role filmů a dokumentů jako upozornění společnosti na problematiku prostituce, jak díla prostituci vykreslují, jejich kulturní odkazy 2.4. Mediální obraz a přidružené organizace – statistiky o prostituci, mediální prezentace prostituce, 3. Teorie rozhlasového dokumentu – jak se vyrábí, specifika, stručná historie 4. Respondent – představení, stručný příběh, důvody a motivace 5. Metodologie – metody získávání dat a jejich analýza 6. Závěr 											

7. Seznam zdrojů

Druh praktické práce/předpokládaná podoba: Rozhlasový dokument

Vymezení zpracovávaného materiálu:

Teoretická část se bude zevrubně věnovat definici prostituce, jejímu kulturnímu vnímání, například i díky filmu Mandragora. Zmíní její formy, současné trendy a její mediální obraz. Ačkoliv má mnoho forem, tato práce se bude věnovat převážně prostituci pouliční.

Mimo výpovědi v podobě rozhovoru s prostitutkou bude součástí i rozhovor s terapeutem či terapeutkou specializující se na problematiku adiktologie. Hlavní otázky na respondentku se budou týkat osobního příběhu, důvodů, proč prostituci provozuje, přípravy na práci (například líčení, hygiena, drogy, psychika) a práce samotné (lákání klientů, domluva, samotný styk), také životních následků a plánů respondentky do budoucna. Otázky na terapeuta se budou týkat možného psychologického vlivu prostituce na člověka, mechanismů navazování vztahů, (ne)možného začlenění do společnosti a problematiky závislostí.

Postup (metodologie v teoretické části a technika v praktické části práce) při zpracování materiálu:

Teoretická část bude do určité míry vycházet jak ze subjektivních výpovědí respondenta, tak i z literatury. K definování a vymezení forem prostituce z hlediska praxe bude také využito poznatků z rozhovoru s organizací Rozkoš bez rizika, rozhovoru s projektem Šance. První z projektů pomáhá sexuálním pracovníkům, druhý z projektů pomáhá hlavně dětem z ulice. Zdrojem bude i rozhovor s terapeutem z adiktologického prostředí. Využity budou diplomové práce a popularizační knihy, které se tématu teoreticky věnovaly. Samotná kapitola bude věnována rozhlasovému dokumentu a jeho teorii.

Samotná audio stopa dokumentu bude založena na rozhovoru s prostitutkou, s odborníky, popisem okolí, ruchů prostředí či hudby k dosažení co nejlepší ilustrace života a práce respondentky.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

Internetové zdroje:

HALL, TIMOTHY MCCAJOR a Marek SKOVAJSA. *Formy transakčního sexu mezi muži v Praze (1999–2004)*. Sociologický časopis [online]. Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, 2007, 43(1), 89-109 [cit. 2022-01-03]. ISSN 0038-0288

- Odborný článek, ve kterém se autor, na základě svých pozorování z let 1999 až 2006 zabývá mladými muži homosexuální orientace, kteří pracují v sexuálních službách a jejich zkušenostmi. Popisuje také jejich vztah k mainstreamovým gay scénám v Praze v průběhu devadesátých let a probírá jejich problémy.

Knihy:

BASSERMANN, Lujo a Marie GOLDMANNOVÁ. *Nejstarší řemeslo: kulturní dějiny prostituce*. Praha: Mladá fronta, 1993, 336 s. : il. ISBN 80-204-0363-9.

- Kniha se zabývá dějinami prostituce v celosvětovém měřítku od 2 500 let př. n. l. Až po současnost. Na fenomén prostituce je zde nahlíženo jak z perspektiv sociálních, kulturních tak i například z náboženských.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006, 332 stran : ilustrace ; 24 cm. ISBN 80-247-1362-4.

- Metodologická příručka zaměřená na kvalitativní výzkum v psychologii, i na jeho historii. Mimoto zmiňuje výrazné myslitele, kteří se na vývoji toho přístupu podíleli a také proudy jako hermeneutika a fenomenologie. Nezapomíná ani na autory české.

RINGDAL, Nils Johan, Andrea HÄSSLBARTHOVÁ a Ivana SKÁLOVÁ. *Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějiny prostituce*. Brno: Doplněk, 2000, 425 s. : čb. obr.

- Dějiny prostituce od starověku až po současnost, s větším zaměřením na západní svět. Věnuje se například i Bibli, Eposu o Gilgamešovi či jiným starověkým textům. Důležitým prvkem je soustředění se na to, jak se na prostituci v průběhu dějin názíralo. Nezapomíná ani na organizace pracující s prostituty.

SOKOLOVÁ, Věra. *Skládání duhové mozaiky: Česká sexuologie a „gay“ a „lesbická“ orální historie v komunistickém Československu*. Gender, rovné příležitosti, výzkum [online]. Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, 2012, 13(2), 28-39 [cit. 2022-01-03]. ISSN 1213-0028.

- Studie zabírající se postavením státu vůči lidem, kteří se lidem, kteří se identifikovali jako gayové, lesby či transsexuálové v komunistickém Československu. Kombinuje orálně vyprávěnou historii a sexuologické knihy napsané za dob totality.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

MARKOVÁ, Lucie. *Postoj Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci*. Diplomová práce (Mgr.)-- Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií, 2016, 2016, 110 s.

- Práce analyzuje tiskové zprávy hlavního města Prahy, které jsou dostupné na stránkách města www.praha.eu v letech 2003 – 2015.

SLOWÍKOVÁ, Tereza. *Prostituce v ČR z pohledu sociálních pracovníků*. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, 2020.

- Práce se věnuje hlavně ženské prostituci. Mimo České republiky se zabývá i okolními státy. Dále také zdravotními, právními či sociálními otázkami.

Datum / Podpis studenta/ky

....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

GULDA JANA

12.9.2022

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO OBORU.

10 Seznam příloh

Příloha č. 1: Audio nahrávka rozhlasového dokumentu *Na červenou start – příběh rostitutky Terezy* (USB)

Příloha č. 2: Scénář rozhlasového dokumentu *Na červenou start – příběh prostitutky Terezy*

10.1. Příloha č. 2: Scénář rozhlasového dokumentu *Na červenou start – příběh prostitutky Terezy*

Na červenou start – příběh prostitutky Terezy

T – Tereza, respondentka

P – Ilona Preslová, adiktoložka a terapeutka

MD – Michael Džindžichašvili, autor

Tučně, doprostřed zarovnané pasáže, jsou asynchrony (spojovací věty) autora.

úvodní melodie

T: „Já tam nevidím člověka, ale bankovku“

Tereza je prostitutkou na Karlově náměstí. Od 13 let je závislá na heroinu, zhruba od 15 let se prostitucí živí. S klienty chodí nejčastěji do aut, kde poskytuje orální sex. Její příběh nicméně začal ve 13 letech, když právě z jednoho auta utekla...

MD: Jak probíhal ten den vlastně, od toho, co jsi se ráno vzbudila?

T: Mě vlastně máma vzbudila s tím, že už mám zabaleno, že pro mě jede strejda, že jedu k němu. Když jsem se ptala, proč k němu jedu, že mám jít do školy, mi bylo odpovězeno, že ona jede pracovně pryč a nemůžu být doma sama, tak mi zařídila prázdniny... Jenomže já už jsem toho Němce znala, už za mnou byl několikrát, takže jsem věděla, co se bude dít celou dobu. Že si mě chce odvézt s sebou. I když jsem perfektně německy neuměla, neumím doted' – díky tomu němčinu nesnáším, a to jsem se jí učila na škole, ale když člověk nemá něco rád, tak se může snažit, jak chce a stejně mu to do hlavy nepůjde – když se bavili spolu, tak jsem polovině rozuměla věděla jsem, že si mě chce odvézt domů. Přemlouval i jí, ať jede, ona že nemůže, ale že si mě může koupit, jestli chce. Nevím, kolik jí zaplatil. Vím, že ona

šla na necelých 8 a on dostal v snad Německu 12 let.

MD: Jak jsi ho znala předtím?

T: Byl to ten strejda, co měl ten bazének v pokoji.

MD: Měla jsi k němu...?

T: Já jsem ho nesnášela, štítila jsem se ho, měla odpor. Máma mi řekla že přijede Uwe – už jenom to jméno. Tak jsem dělala scény, snažila jsem se tomu zamezit, to se nepovedlo. Dodneška si pamatuji zelený auto, nevím značku, on měl maskáčový kalhoty, zelený vytahaný triko, plešku, silný dioptrický brejle a kníra.

MD: I když jsi po těch scénách nastoupila, zachovala jsi chladnou hlavu, nebo jsi už měla plán?

T: Já jsem plánovala, že mu uteču. Protože když jsem se hádala s mámou a jeli jsme v autě, tak se mi několikrát povedlo jí utéct na křižovatce, tak jsem přesně věděla, co udělám.

MD: Jak daleko byla ta křižovatka od vašeho baráku?

T: Takových 400–500 metrů.

MD: Stihla jsi zaregistrovat, jak se tvářil?

T: Ne, jakmile jsme zastavili na červenou, otevřela jsem dveře, vyběhla jsem ven, nechala jsem tam všechno a utíkala jsem pryč, k babičce domů.

MD: To bylo jak daleko?

T: Přes celé město. Ale to mi nevadilo, protože jsem sedla na první autobus na zastávce, protože tam jezdí MHD – samozřejmě bez lístku načerno – a jela jsem k babičce domů.

MD: Jaká byla její první reakce?

T: No, byla trošku v šoku, protože netušila, že mám přijít. To bylo na podzim, já měla jen tričko takže... Co tam dělám jenom v tričku, kde je máma atd., protože moje babička se s mámou nebavila. Já jsem k ní měla zakázáno chodit. Byla trošku v šoku, taky ráda, že mě vidí, uvařila mi čaj a vyptávala se co se stalo – proč tam jsem, co se stalo, kde je máma – tak jsem ji všechno řekla. Babička neváhala, oblíkla se a šli jsme na policii to nahlásit.

MD: Jak reagovali ti policisté?

T: Nejdřív to házeli do takového jako outu, že já si to vymýšlím, jako puberták, který se

chce mstít mámě. Naštěstí se zavolala sociálka, paní se mnou i s policisty a se mnou a babičkou jeli k nám domů, otevřely se dveře, máma seděla v tureckém sedu v obýváku a zrovna si šlehala heroin. Díky tomu nebylo potom o čem vlastně...

MD: U toho si nebyla předpokládám, nebo jsi jela taky?

T: Byla, musela jsem ukázat, kde bydlíme. Já jsem to měla na denním pořádku, že si máma aplikuje drogy, takže mi to nepřišlo jako nic divného.

MD: Co se teda stalo potom, co jste dorazili?

T: Paní sociální se ptala babičky, jestli by byla ochotná vzít si mě k sobě domů, než se to vyřeší, kam půjdu atd., vzala jsem si jen pár věcí, učení a tašku do školy a jela jsem s babičkou domů. Co se dělo s mámou, jak dlouho s ní mluvili, kdy ji odvedli nevím. Vím, že dělala strašný scény, že vyskočí z okna a prostě hrozný divadlo. Naštěstí toho mě chtěla paní sociální ušetřit, takže jsme vlastně hned. Na stanic jsem řekla vše, co bylo potřeba a na doplňující otázky si nás zavolala sociální k sobě do kanceláře a tam se ptala víc. Proč jsem mlčela, proč jsem mámu kryla atd.

MD: Jak vypadal ten den potom? Šla jsi do školy nebo byl víkend?

T: Ne, týden mě nechala babička doma.

MD: Jaké byly ty první pocity? Naštvaní, zklamání?

T: Chvilí naštvaní a pak to zklamání, že mi hrozně ublížila, protože já jsem doopravdy snažila dělat vše, aby mě měla aspoň trošku ráda. Nechápala jsem, proč jí tak vadím. Cokoliv jsem udělala, bylo špatně. Hrozně mi ublížilo, že mě takhle odkopla, odhodila i když jsem se špatně neučila, nikdy jsem neřekla nic, aby byl nějaký průšvih – rozumíš? Stejně se mě zbavila jen proto, aby měla peníze na heroin. Nechápala jsem, proč mě dala pryč, po tom všem. A do dneška to nechápu, já jsem na tom heroinu 16 let taky. Bud' tě pohltní a ty začneš doopravdy sloužit jemu a začneš dělat vše proto, aby ses mohl zfetovat.

hudební předěl

Předtím, než jsem s Terezou její život probral detailně, mluvil jsem o něm i s Ilonou Presslovou – terapeutkou a adiktoložkou, která do konkrétního osudu vložila i obecný pohled.

P: Startovní čáru měla bezesporu špatnou. Musím říct, že je to sice silný osud, ale drtivá většina lidí, kteří užívají drogy dlouhodobě a skončí třeba na ulici, tak za sebou mají

nešťastné dětství. Je složité, je tam mnoho traumat. Bohužel, je to velmi časté, že lidé, kteří berou drogy, nevychází z šťastných rodičů. U žen speciálně se získávání peněz na drogy, sociální jistoty, zázemí velmi často pojí s prostitucí.

Stejně tak tomu bylo u T. Drogy a prostituci zná odmala. Její matka sama byla prostitutkou závislou na heroinu, peníze utrácela v automatech. Tereza vyrůstala mezi dealery a prostitutkami. Hodně věcí bylo pro T normální...

P: V té vazbě matka-dítě, nebo vztah k intimitě, jsou důležité i ty školní roky, začátek dospívání. Nechce se mi říct, že co se stane v prvních třech letech je nejdůležitější. Obávám se, že takto jednoduché to není. Čím je dítě mladší, je bezbrannější a křehčí, ale průšvihy se mohou objevit i později.

hudební předěl

Pro Terezu byl 13. rok života skutečně přelomovým. Nejdříve navštívila sexuologa Weisse, který její „diagnózu“ určil jasně...

T: Máma čekala v autě, tam jsem byla sama a návštěva byla 5minutová. Sedla jsem si, pan doktor Weiss se mě ptal na jméno, proč si myslím, že to je jinak, než to má být. Než jsem mu stačila něco říct, tak mi do papírů napsal, že transsexualita je u mě zřejmá na první pohled a že nevidí problém s tím, pokračovat dál v kompletní změně pohlaví. Pak jsem mohla odejít. Měla jsem naplánované další schůzky, na které jsem ale samozřejmě nikdy nedorazila. Chtěla jsem operaci a kompletní změnu, teď už po ní netoužím. Ani by mi jí tady v Čechách neudělali, protože mám problémy se srdcem. Už jsem se smířila s tím, jak to je.

hudební předěl

Její zázemí nebylo pro dítě ideální. Mimo dealerů a matčiných známých začali Terezu navštěvovat ve větší míře její „strýcové“ – jednoho z nich určitě poznáte...

T: Máma zjistila, že bych pro ni byla lepší příjem než doposud prostitute, co dělala ona. Začala mi tedy vodit tzv. strejdy, kteří si se mnou chodili hrát. Jeden měl například uprostřed obývacího bazénu, ze kterého jsem během hodiny dvacetkrát vylezla, jen aby mě mohl osušit ručníkem – a tím pádem mě osahat, což ho vzrušovalo.

hudební předěl

Další vrstvou, která se ukrývá pod všemi těmito skutečnostmi je počátek Tereziny

závislosti na heroinu. Ve 13 letech jí ho totiž podala, tzv. šlehla, opět její matka. Proč?

Příběh se spojí s předchozí vrstvou...

T: Moc si to nepamatuji. Mě to máma šlehla, pamatuji si dvě minuty a pak jsem usnula.

MD: Potom sis dávala jak často?

T: Začala jsem si tajně vyplachovat máminou lžičku, na které si rozdělávala. Až když jsem měla první abst'ák a máma to zjistila a začala ji schovávat, tak mi řekla, že podporovat mě v tom nebude, ale jestli chci, tak si na to mohu vydělat a že mi s tím. A tak mi přivedla prvního klienta.

hudební předěl

P: Kdyby jí matka dala pervitin, byla by možná na pervitinu. Stejně tak začnou lidé brát často to, co se snadněji sežene.

hudební předěl

T: Žádný fet'ák nemá nikdy ty drogy pod kontrolou. A nikdy není on jejich pánem, vždycky je to naopak. Já neudělám pro heroin všechno nebo jak to mám říct... Doted' mě nezměnil natolik, abych ztratila „páteř“, podívat se do zrcadla a nebát se.

hudební předěl

Kde byl například po celou dobu Terezy otec a nezasáhl? K zodpovězení této otázky se musíme vrátit na začátek. Byl totiž klientem její matky. Tereza ho nikdy neviděla a touhu poznat ho nikdy neměla.

MD: Byla jsi někdy tak zvědavá, že bys za nám třeba jela?

T: Poznat ho? Ne. Odmalička jsem věděla, že je to jenom klient. Pán, co má v Německu rodinu a svůj život. Kdybych ho trošičku, jako jeho dítě zajímala, tak by například, když mámě předával alimenty, protože jí je vozil, šel na mě podívat. Nikdy nešel ani dovnitř do bytu. Mezi dveřmi podal mámě obálku a zmizel. Takového člověka nepotřebuji. Otec není ten, co dítě udělá.

MD: Měla jsi nějakou jinou otcovskou figuru v životě?

T: Jéžiš, těch bylo. Nikdy jsem je ale nebrala jako otce, jelikož máma vystřídala hodně partnerů. Byli strejdové. Brala jsem je tak, že momentálně patří k mámě, ale věděla jsem,

že dlouho tam ten člověk nebude. Déle jak rok s žádným chlapem nebyla.

MD: Znamená pro tebe vůbec něco role matky, jako té postavy v životě?

T: Máma by měla svoje dítě chránit za každou cenu, dělat všechno pro to, aby bylo šťastné – moje máma dělala přesně pravý opak. Takové typy žen by neměly mít děti. Chybí mi máma? Chybí mi ten člověk, abych se mohla někomu svěřit, když mě něco bolí... Ale moje pravá máma o mě ten zájem neměla. Nezajímalo jí, co jsem říkala. Hledala jsem si matku ve svých starších kamarádkách nebo jejich matkách. Díky tomu jsem se hodně spálila.

MD: Jaká je tvoje první vzpomínka na matku?

T: Jakou myslíš?

MD: Tu první, když si to člověk začíná uvědomovat.

T: To bylo ve školce, když jsme měli besídku a máma měla přijít, ale nepřišla, Tu básničku si pamatuji doteď.

MD: A jak zněla?

T: Červená jahůdka, v zelené peřince, chci si ji utrhnout a dát ji mamince. Pro lásku, pro pohlazení, bez mámy na světě štěstí není.

hudební předěl

Po incidentu, který Terezu od matky odstříhl, zůstala s jediným člověkem, který jí zbyl – s babičkou. Ta věděla, že je T závislá a chtěla jí dát do léčebny, což T odmítala.

Milovala ji, a proto často utíkala...

T: Já bych jí nedokázala ukrást ani deset korun z peněženky. Než abych ji ubližovala, tak jsem radši utekla. A věděla jsem, že peníze si venku seženu. Nemusela mě hlavně vidět zfetovanou, neviděla mě na abst'áku, když mi bylo blbě.

MD: Po tom půl roce, co babička umřela, jsi odjela do Prahy, jestli to správně chápu?

T: To nebylo hned, že bych odjela do Prahy. Projela jsem velkou část republiky: Kaplice, Skoronice, Dolní Dvořiště, Rožmberk, Sudánky, Český Velenice, Praha, Cheb, Karlovy Vary... Tam všude se dá šlapat a tam všude jsem šlapala.

MD: Lišilo se to mezi sebou nějak?

T: Trochu jo, ale vesměs je to všude stejný. Hlavně se mi ale rozpadl celý svět, protože mi

nikdo nezůstal. Už jsem to taky rozjela ve velkém. Byla jsem mlad'ouunká, Němci jsou úchyláci, takže jsem dělala hodně dobrý peníze. Těma jsem si kompenzovala to, co mi chybělo. Najednou máš kamarády, koupíš si všechno, co chceš. Zakrýváš tím to nejdůležitější, co ti chybí – rodina. Tu si nikdy nekoupíš.

hudební předěl

P: Utíkají od traumat, nedořešených věcí. U žen uživatelék nacházíme vyšší procento sexuálního zneužívání v jejich dětství. To je něco, co v adiktologii známe. Udává se, že až 80 % žen na drogách něco podobného zažili.

Jak ale přijali lidé na ulici Terezu mezi sebe? Šlape mezi „holkama“, její transsexualita pro ně byla zajímavá – i díky penězům ji měli rádi...

T: Já jsem nechtěla trávit čas sama, takže jsem si je svým způsobem všechny kupovala.

MD: Kupovala ve smyslu, že jsi jim půjčovala peníze na drogy?

T: Ne, že bych půjčovala. Holky, co byly se mnou většinou braly to samý, co já. Když jsem si šla koupit já tak: „Pojď, já tě pozvu, dáme si spolu“: A tak to bylo se všemi.

hudební předěl

P: Asi nejdůležitější je, zdali dítě vyrůstá v rodině, která mu poskytuje pocit bezpečí a přijetí. |To buď dostaneme a pak se nám lépe žije, anebo to nedostaneme a strašně těžko pak člověk hledá místo na světě a důvěru k lidem. Taky možná těžko hledá vztah sám k sobě – na kolik si sebe vážím, nebo na kolik nechám ostatní, aby mi ubližovali.

MD: Myslí si, že pro klienty, kteří tě navštíví, můžeš znamenat něco víc, než jen sexuální službu?

T: Pochybuji. Nejsem jediná, za kterou jezdí.

MD: Nemyslíš si, že si na tebe ti lidé třeba vzpomenou, že hraješ nějakou roli v jejich životě?

T: Nevím, nepřemýšlela jsem nad tím nikdy. Myslím, že jsem jen jedna z mnoha. Asi jo u těch stálejších, kteří se opakovaně vrací. Ale u těch, co přijedou jednou a už je nikdy nevidím, pochybuji.

I když Tereza chodí hlavně na pražské Karlovo náměstí, není to jediné místo, kde na ní lze narazit. Důležitý je pro ni chytrý telefon...

T: Já bych bez telefonu být nemohla. Kontaktují mě na něm klienti, seženu si přes něj

drogy, které potřebuji. U dealerů nemůžeš zazvonit. Je důležité ten telefon mít. Plus aplikace Amatéri, kde se nabízí sexuální služby – jakoby legálně. Nesmíme tam dávat ceny, můžeš nabídnout sebe a že na ceně se domluvíme poté, co zavoláš. Anebo mě najdeš na Karlově náměstí.

MD: Máš účty i na jiných sítích?

T: Mám Facebook, WhatsApp, Telegram.

hudební předěl

MD: Co pro tebe znamená být ženou?

T: Když jsem byla v pubertě, nechtěla jsem být odlišná. Měla jsem období, kdy jsem se snažila být kluk. Ostříhala jsem se na krátko a nosila klučíčí oblečení. Potom jsem přišla domů, nebo kdekoliv jsem byla sama...Cítíš uvnitř, že to není to, co chceš, že je něco špatně. I když mi všichni říkali, že je to jen v mojí hlavě, že je to pubertální výmysl... Cítila jsem, že kluk nejsem. Nezajímaly mě klučíčí věci jako auta. Už jen to, že mě vzrušili kluci a ne holky. Zajímala mě ta holčíčí věci. Vždy jsem měla jen kamarádky – zajímaly mě věci, co zajímaly je. Chtěla jsem na operaci, být jakoby „kompletní“, bohužel, mi operaci tady neudělají kvůli srdci. Velký problém jsem měla s tím, že nebudu moci porodit dítě. Což je ženský úděl, většina žen touží po tom zplodit dítě, což jsem taky chtěla.

Když jsme se viděli s Terezou podruhé, dozvěděl jsem se, že má ještě sestru, která nyní žije v Anglii, kde si našla přítele, vychovává dvě děti a jednou ročně za Terezou jezdí.

T: Mám sestru, která za mnou jednou ročně jezdí. A když nemohu být mámou, mohu být aspoň perfektní tetou. Aspoň to mě trochu naplňuje, když nemohu mít děti vlastní.

hudební předěl

MD: S tím vším, co máš za sebou... Věříš ještě lidem?

T: Teď si mě dostal. Snažím se, ale jde mi to hodně těžko, Většinou stejně vím, že to dopadne špatně. Snažím se ale jim dát šanci. Asi jsem moc náročná.

I přes to ale měla doposud Tereza několik vážných vztahů. 3 roky strávila s René Plášílem z dokumentu Heleny Třeštíkové. V dalším, 5letém vztahu sehrály svojí roli

drogy...

T: Myslel si, že není chlap, když bere méně, tak se snažil brát tolik, co já. Dostal toxickou psychózu, začal žárlit, začal mě mlátit, vyrazil mi osm zubů, dvakrát mě bodl... Utekla jsem.

Tereze spíš než muž na vážný vztah, chybí rodina či kamarád...

T: Dokud budu šlapat, tak si přítele ani najít nemohu. Když mi řekne, že mě miluje, ale nechá mě jít na trasu dělat peníze s tím, že budu mít sex s jiným chlapem, tak mě přece nemůže milovat. Já, když někoho miluji, tak nesnesu, aby se ho dotýkal někdo jiný, natož aby s ním měl jiný kontakt.

Ale v průběhu našeho druhého setkání někdo zavolal a já se dozvěděl jistou novinku...

T: Přijede můj přítel.

MD: Ty máš přítele?

T: No...

MD: Naposledy jsme se viděli před čtrnácti dny. Já si nejsem jistý, jestli jsi měla přítele v tu dobu.

T: Měla no.

MD: A jak dlouho jste spolu?

T: Přes měsíc.

Míra, varovala mě Tereza, vypadá mladší, než doopravdy je. Seznámili se skrze kamaráda, u kterého Tereza momentálně bydlí...

T: Vyhodili ho z ubytovny a přišel, jestli by tam nemohl přespat. A už tam rovnou se mnou zůstal.

To, že je Tereza biologicky muž mu nevadí, protože je sám bisexuál. V jeho předchozích vztazích mu ženy ublížily...

T: Jako by ho hrozně zklamaly. Měl předtím tři vztahy. A já sice vypadám jako holka, ale nejsem. Říká mi: „Já vlastně v tobě tu holku mám, přitom holka nejsi. Takže nemám

strach, že bys mi ublížila“.

hudební předěl

Terezina matka za svůj čin šla, dle Terezy, na 8 let do vězení. Tereza poté s matkou už pochopitelně nikdy nemluvila, nemá o ní zájem. Jaké bylo soužití s matkou a co k ní Tereza postupně cítila?

T: Na začátku jsem ji strašně milovala. Snažila jsem se dělat vše proto, aby si mě všimla a řekla mi, že mě má ráda. Když přišla sociálka nebo byl jiný problém, tak jsem držela s ní. Čím jsem byla starší, začínala jsem ji víc nenávidět. Po tom, co mě prodala, jsem k ní cítila hroznou nenávist. Chtěla jsem jí ublížit. Postupem času ta nenávist vyprchala. Nejmenuji ji jako mámu, říkám jí jménem – Eva – je tam prázdně, jako by to byl cizí člověk. Moje máma pro mě umřela, když jsem sedla tomu Němcovi do auta a ten mě vezl k sobě domů.

MD: Viděla jsi potom ještě někdy?

T: Ne.

MD: Nesnažila se tě kontaktovat?

T: Zkoušela to na Facebooku, automaticky jsem to blokovala, nechci s ní mít nic společného, nemám o ni zájem,

P: K setkání musí dojít v okamžiku, když to obě strany chtějí, Pokud jedna strana nechce, nemůže to dobře dopadnout. Řada dětí, které matky odložily či jim ublížily, chce poté matku vidět a chtějí vysvětlení – proč jsi mě odložila, proč jsi mě opustila. To vysvětlení možná usnadní svoje hledání v životě. Na kolik jsou schopni matce odpustit, je asi opravdu hodně individuální. Možná to u některých nejde.

T: Tohle se nedá odpustit, ani omluvit. Může mi navykládat milion důvodů, proč se to stalo. Zapomenout se nedá, nechci s ní mít nic společného.

MD: Takže počítáš s tím, že už ji nikdy neuvidíš?

T: Ano. A byla bych za to ráda.

MD: Nemůže tam dojít k žádné změně?

T: Z mojí strany určitě ne.

P: Třeba někdy k tomu dojde či ne, nevím. Někdy člověk, když je v lepší životní situaci, má

vůbec sílu se s tou matkou potkat. Ono to nebude jednoduché, i kdyby obě chtěly.

MD: Myslíš, že toho potom litovala?

T: Nevím a je mi to jedno.

MD: Tvoje sestra ví, kde máma je?

T: Ne. Vždy, když přijede, se na toto téma dostaneme. Ani já, ani ona nevíme, kde bydlí, co s ní je. Už jsem ti říkala, že tam není nic. Nejdřív byla láska, pak nenávisť. Pak už jen prázdno.

Odsouzení je snadné pro někoho, kdo měl štěstí. Když máme špatnou rodinu, je těžké být dobrým rodičem pro své dítě, poukazuje doktorka Preslová...

P: Tuto rodinu neznám. Zním ale mnoho rodin, kde se tyto vztahy přenáší dál a dál. Ta matka, co nedostala od své rodiny, neumí být mámou. Není empatická, citlivá. Je to strašně těžký, koho tam pak odsuzujeme. Ve výsledku je to smutný osud, ale ono se to nestane ze dne na den.

konečná melodie